

**STRATEŠKI PLAN MINISTARSTVA ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I
SOCIJALNU POLITIKU 2018. - 2020.**

VIZIJA

Zajamčen minimalan socijalni standard kroz pravedan i učinkovit socijalni sustav. Razvijena institucionalna podrška obitelji, mladima i djeci, ostvaren demografski rast i razvoj Hrvatske.

MISIJA

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kreira i provodi nacionalnu populacijsku, obiteljsku i socijalnu politiku u svrhu stvaranja povoljnog društvenog okruženja i poboljšanja položaja socijalno osjetljivih skupina, osnaživanja obitelji, mladih i djece, i demografskog razvoja.

CILJEVI

- Opći cilj 1. Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina
  - Posebni cilj 1.1. Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti
  - Posebni cilj 1.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost
- Opći cilj 2. Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih
  - Posebni cilj 2.1. Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece
  - Posebni cilj 2.2. Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije
  - Posebni cilj 2.3. Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja
  - Posebni cilj 2.4. Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mladih kroz njihovo aktivno uključivanje u društvo
- Opći cilj 3. Stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske
  - Posebni cilj 3.1. Povećanje djelatnosti i dostupnosti usluga i naknada namijenjenih obitelji te jačanje institucionalne potpore i podrške pri usklađivanju obiteljskog i poslovnog života roditelja djece
  - Posebni cilj 3.2. Smanjivanje negativnog migracijskog salda
  - Posebni cilj 3.3. Stvaranje održivih uvjeta za demografski razvoj manje razvijenih područja

1. Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, te primjereno zadovoljavanje potreba socijalno osjetljivih skupina

Aktivnosti u sustavu socijalne skrbi podrazumijevaju zadovoljavanje sve složenijih i brojnijih potreba korisnika, uvažavajući pritom specifičnosti područja, kao i potrebu smanjivanja regionalnih razlika u dostupnosti uslugama. U sustavu socijalne skrbi evidentne su dvije kategorije korisnika. Prvi su oni koji se smatraju siromašnima zbog toga što nemaju vlastitih prihoda ili su ti prihodi nedostadni za podmirenje osnovnih životnih potreba. Druga su kategorija osobe koje socijalnu skrb ostvaruju u svrhu zadovoljavanja specifičnih potreba, nastalih uglavnom zbog invalidnosti, starosti, ovisnosti, neodgovarajuće roditeljske skrbi, problema u ponašanju, obiteljskog nasilja, trgovanja ljudima, beskućništva, traženja azila i dr.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) u provedbi svojih aktivnosti naglasak stavlja na: osnaživanje informatičkog i upravljačkog sustava socijalne skrbi; uspostavljanje ravnomjernije mreže usluga; nastavak provedbe deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja usluga; unaprijeđenje udomiteljske skrbi; poticanje djelovanja organizacija civilnog društva; osiguranje kontinuiranog stručnog usavršavanja zaposlenih u sustavu socijalne skrbi; osnaživanje uloge lokalne zajednice u procesima planiranja usluga na lokalnoj razini; uspostavu jedinstvenog pristupa financiranju socijalnih usluga u mreži; bolju informiranost potencijalnih korisnika o mogućnostima korištenja sredstava iz fondova i programa EU.

Ovaj opći cilj proizlazi iz dokumenta Europa 2020. – europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast iz 2010. godine, Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014. - 2020.), Nove strategije i akcijskog plana Vijeća Europe za socijalnu koheziju iz 2010. godine, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj od 2017. – 2020. godine, Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, Standardnih minimalnih pravila Ujedinjenih naroda za alternativne kaznene mjere (Tokijska pravila iz 1990. godine) i drugih strateških dokumenata, te obveza preuzetih Europskom socijalnom poveljom. U sklopu predsjedanja Republike Hrvatske Odborom ministara Vijeća Europe u drugoj polovici 2018. godine, te Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine Ministarstvo zastupa interese RH u području socijalne politike, socijalnog uključivanja te demografske politike i mladih.

1.1. Poboljšanje učinkovitosti sustava socijalne skrbi, smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti

Podaci o pokazateljima siromaštva i socijalne isključenosti, dobiveni iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva iz 2016. godine (ADS 2016), ukazuju kako je stopa rizika od siromaštva u 2016. godini iznosila 19,9%, a prag rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo je iznosio 25.668,00 kn na godinu, odnosno 53.903,00 kn na godinu za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece. Pokazatelj osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti iznosio je 28,5%, dok je pokazatelj osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji iznosio 12,6%. Pokazatelj osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada je iznosio 13,3%.

Radi jednostavnijeg pristupa korisnika pravima i omogućavanja ostvarivanja pomoći za osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, odnosno zadovoljavanje specifičnih potreba socijalno osjetljivih skupina građana Ministarstvo poduzima aktivnosti s ciljem objedinjavanja i poboljšanja djelotvornosti sustava novčanih naknada. S tim u vezi provest će se reformska mjera koja obuhvaća integraciju upravljanja socijalnim naknadama, povezivanjem i praćenjem podataka i naknada. Time će se osigurati jednostavniji postupak provjere i razmjene podataka s tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te će omogućiti bolje ciljanje socijalnih naknada te provođenje odgovorne i pravedne socijalne politike.

Također će se inicirati aktivnosti za izradu propisa na temelju kojeg bi osobe s invaliditetom ostvarivale novčanu naknadu čija je svrha izjednačavanje mogućnosti za njihovo uključivanje u svakodnevni život.

Budući je siromaštvo povezano sa određenim demografskim i socijalnim obilježjima, poput dobi i ekonomske aktivnosti, Ministarstvo će poduzeti aktivnosti radi poboljšanja financijskog položaja starijeg stanovništva koji prema svojim prihodima pripadaju najsiromašnijoj dobnoj skupini te su najviše izloženi opasnosti od socijalne isključenosti.

U sklopu predsjedanja Republike Hrvatske Odborom ministara Vijeća Europe u drugoj polovici 2018. godine Ministarstvo će organizirati događanja vezano uz zaštitu djece, mladih i starijih osoba.

Ministarstvo sudjeluje u aktivnostima vezanim uz predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine te će predsjedati Vijećem za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača (EPSCO) i Vijećem za obrazovanje, mlade, kulturu i sport (EYCS); Radnom skupinom za socijalna pitanja i Radnom skupinom za mlade te će supredsjedati Odborom za socijalnu zaštitu Europske komisije (SPC) ispunjavajući preuzete obveze u svrhu zastupanja nacionalnih interesa i unapređujući odnose na EU razini.

1.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga uz regionalnu ravnomjernost

Sustav socijalne skrbi usmjeren je na suzbijanje socijalne isključenosti te uspostavu kvalitetnijeg pružanja socijalnih usluga u instituciji i izvan institucije svim socijalno osjetljivim skupinama (djeca bez roditeljske skrbi, djeca s teškoćama u razvoju, djeca s problemima u ponašanju, osobe s invaliditetom, starije osobe, osobe s problemima ovisnosti, osobe pod međunarodnom zaštitom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve obiteljskog nasilja, beskućnici). Osim usluge smještaja koji se može smatrati tradicionalnim oblikom skrbi, posljednjih godina različiti oblici skrbi izvaninstitucijskog karaktera dobivaju sve značajniju ulogu. Razvoj usluga i opredjeljenje prema aktivnoj socijalnoj državi nameće nužnost prilagodbe postojećih propisa novim izazovima i načinima skrbi o korisničkim skupinama.

Za različite korisničke skupine postoje i različiti pružatelji usluga, koji se s obzirom na svoj formalno pravni status, mogu podijeliti na ustanove socijalne skrbi (centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, centri za pomoć u kući), druge pravne osobe (prvenstveno udruge i vjerske zajednice), fizičke osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost (pretežito u obiteljskom domu), te udomiteljske obitelji. U sustavu socijalne skrbi trenutno djeluje 3500 udomiteljskih obitelji te 597 drugih pružatelja usluga.

Usprkos tome, postoji regionalna neravnomjernost, odnosno kapaciteti pojedinih pružatelja usluga ne zadovoljavaju sveukupne potrebe. Naime, dok je na nekim područjima ponuda veća od potražnje, u isto vrijeme na nekima gotovo da i nema razvijenih usluga.

Radi otklanjanja i smanjenja regionalne nejednakosti u pružanju socijalnih usluga, zadovoljavanja potreba socijalno osjetljivih skupina i podržavanja života u zajednici, te prevencije socijalne isključenosti pojedinaca, Ministarstvo će, između ostalog, inicirati provedbu aktivnosti usmjerenih prema osiguranju usluga korisnicima u lokalnoj zajednici. U tom procesu pored ustanova socijalne skrbi značajnu ulogu imaju organizacije civilnog društva, kao značajni partneri u pružanju inovativnih i alternativnih usluga u zajednici, jer mobiliziraju dodatne ljudske i financijske resurse s posebnim naglaskom na potencijal koji predstavlja volonterski rad i društveno poduzetništvo.

Redefinirat će se način ugovaranja i financiranja socijalnih usluga jer ne osigurava racionalnost i efikasnost poslovanja državnih i decentraliziranih ustanova socijalne skrbi niti ravnopravne uvjete pristupa mreži svim pružateljima usluga, što je suprotno pravnoj stečevini Europske unije.

Novim načinom ugovaranja socijalnih usluga omogućit će se jedinstveni pristup mreži za sve korisnike i pružatelje usluga, standardizacija procesa i kvalitete usluga, jednakost i transparentnost u financiranju usluga i olakšano praćenje troškova poslovanja.

2. Socijalno osnaživanje i zaštita obitelji, djece i mladih

Ustavom Republike Hrvatske posebna se pažnja poklanja zaštiti ljudskih prava, suzbijanju diskriminacije i sprječavanju zlostavljanja. Odredbe Ustava Republike Hrvatske i domaćeg zakonodavstva propisuju zabranu bilo kakvog oblika nasilja i uvažavaju odredbe međunarodnih ugovora, deklaracija, preporuka i konvencija.

Međunarodni ugovori o zaštiti ljudskih prava obvezuju države potpisnice na uvođenje nediskriminirajućeg zakonodavstva i osiguravanje jednakih prava za žene i muškarce, jer pravo na jednakost predstavlja ljudsko pravo i osnovu socijalne pravde. Stoga je obveza svake države potpisnice ženama i muškarcima osigurati život bez diskriminacije.

Polazeći od činjenice da je pravo na život u zajednici jedno od temeljnih ljudskih prava koje se odnosi na sve ljude, bez obzira na životne okolnosti, Ministarstvo poduzima mjere u cilju jačanja pravnih, institucionalnih, organizacijskih i kadrovskih uvjeta za zaštitu prava djece, jačanja roditeljskih kompetencija i smanjenja rizika, stvaranje uvjeta za život djeteta u vlastitoj obitelji i razvoj punih potencijala.

Ministarstvo je središnje tijelo za postupanje po konvencijama i uredbama u području zaštite djece te postupanje u prekograničnim postupcima naplate uzdržavanja, povratka nezakonito odvedene, zadržane djece, ostvarivanja susreta i druženja te postupaka međudržavnog posvojenja kao i unapređenjem uvjeta za postupanje nadležnog tijela u svezi s prekograničnim postupcima ostvarivanja prava na obiteljska davanja te davanja za majčinstvo i očinstvo.

2.1. Zaštita, poštivanje i promicanje prava djece

Posvećenost zaštiti i promicanju prava djece u Republici Hrvatskoj određena je Ustavom Republike Hrvatske te statusom Republike Hrvatske kao stranke Konvencije o pravima djeteta. Ratificiranjem Konvencije Republika Hrvatska se obvezala usklađivati nacionalno zakonodavstvo i praksu sukladno odredbama međunarodnih ugovora, smjernica i deklaracija u područja prava djeteta.

Ministarstvo je nadležno za koordinaciju i praćenje provedbe međunarodnih ugovora usmjerenih zaštiti, poštivanju i promicanju prava djece, kao i Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, koje provodi u skladu s prioritetima Ujedinjenih Naroda, Europske unije i Vijeća Europe.

Kroz obavljanje poslova međuresorne te horizontalne i vertikalne koordinacije provedbe Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine, povećat će se broj provedenih mjera na nacionalnoj i lokalnoj razini. Posebna pozornost posvetit će se osiguravanju usluga prilagođenih djeci i pravima djece u ranjivim situacijama, smanjivanju svih oblika nasilja među djecom te osiguravanju aktivne dječje participacije.

U cilju senzibiliziranja javnosti o pravima djece na nacionalnoj razini organizirat će se i provoditi aktivnosti kojima će se obilježavati značajni međunarodni i nacionalni datumi vezani uz promicanje zaštite djece i ljudskih prava. Nastavit će se provedba natječaja za dodjelu Nagrade za promicanje prava djeteta, sukladno Zakonu o Nagradi za promicanje prava djeteta. Također, poduzimat će se dodatne aktivnosti usmjerene ka kvalitetnijoj i potpunijoj informiranosti šire javnosti, stručnjaka, ustanova i organizacija civilnog društva o pravima djece, kao i samoj djeci.

2.2. Unapređenje obiteljsko-pravne zaštite i podrška obitelji u riziku kao prevencija institucionalizacije

Sukladno Konvenciji o pravima djeteta, pravo je djeteta na odrastanje u obiteljskom okruženju, odnosno pravo je djeteta da živi u obitelji. Poticanje obiteljskog smještaja umjesto institucionalnog u skladu je i s preporukama Vijeća Europe, Odbora za prava djeteta Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija.

Ministarstvo prati provedbu propisa iz područja zaštite prava djece i poduzima odgovarajuće mjere u cilju jačanja pravnih, institucionalnih, organizacijskih i kadrovskih uvjeta za zaštitu prava djece, jačanja roditeljskih kompetencija i smanjenja rizika, stvaranje uvjeta za život djeteta u vlastitoj obitelji i razvoj punih potencijala.

Promjene u području obiteljskog zakonodavstva pridonijet će sustavnom unaprjeđenju obiteljsko-pravne zaštite djece u materijalnom i procesnom dijelu, a uvažavajući standarde najbolje prakse u ovom području, usklađene s Ustavom i međunarodnim ugovorima, kao i pravnom stečevinom Europske unije.

U cilju zaštite djece u postupcima s prekograničnim elementom ovo Ministarstvo postupa u pojedinačnim predmetima u svojstvu Središnjeg tijela Republike Hrvatske za veći broj konvencija i uredbi u području zaštite djece.

Ministarstvo će izraditi normativni okvir koji će urediti postupanje državnih tijela i njihovih ovlasti povodom zahtijeva upućenih na temelju Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece (Hag, 1980.).

Nužno je osigurati kontinuiranu i ciljanu edukaciju stručnih radnika centara za socijalnu skrb za provođenje postupaka i procjenu kod određivanja i predlaganja mjera obiteljsko-pravne zaštite djece, uvesti licenciranje voditelja mjera stručne pomoći i podrške roditeljima i omogućiti da mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora provode transformirane ustanove socijalne skrbi. Potrebno je definirati načela provođenja mjera obiteljsko-pravne zaštite, metode stručnog rada, izvješćivanje o provedbi te evaluaciju ishoda i uspješnosti mjera, kao i definiranje ključnih preventivnih mjera izdvajanja djeteta iz primarne obitelji.

Budući da je odredbama Konvencije o pravima djeteta zajamčeno pravo djeteta na odrastanje u obiteljskom okruženju, smještaj djeteta u ustanove socijalne skrbi treba biti iznimka i koristiti se samo u situacijama kada je to neophodno, a sve se više usmjeravati na obiteljske oblike skrbi i razvoj usluga za obitelji u riziku u zajednici.

U cilju prevencije institucionalizacije djece i mladih Ministarstvo će poticati i unapređivati ravnomjeran regionalni razvoj udomiteljstva radi osiguravanja odrastanja djece u obiteljskom okruženju, a što bliže sredini iz koje dijete potječe.

Ministarstvo će izraditi normativni okvir koji će omogućiti profesionalizaciju udomiteljstva i razvoj specijaliziranog udomiteljstva te stvoriti preduvjete za unaprjeđenje kvalitete usluga za korisnike.

2.3. Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji i žrtava drugih oblika nasilja

Ministarstvo poduzima aktivnosti na unapređenju sustava prevencije i zaštite od svih oblika nasilja, osiguranja većeg broj skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja te im osigurava odgovarajuću pravnu i financijsku pomoć, ali i potiče jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na osiguravanje financijske potpore za rad skloništima za žrtve obiteljskog nasilja.

Borba protiv nasilja u obitelji i drugih oblika nasilja predstavlja dugoročan proces koji zahtijeva međusobnu suradnju svih nadležnih tijela te sustavnu i kontinuiranu provedbu. Ministarstvo će aktivno sudjelovati u radu Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, koji čine predstavnici nadležnih ministarstava.

Izrada novog Protokola o zaštiti od nasilja u obitelji pridonijet će učinkovitosti sustava zaštite od nasilja u obitelji te unaprjeđenju, koordinaciji rada i integriranom pristupu tijela zaduženih za postupanje u slučajevima nasilja u obitelji. Protokolom će se ojačati daljnje provođenjem mjera nacionalnih dokumenata i strategija, te će se dodatno utjecati i na razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti ovakvih oblika ponašanja.

2.4. Poboljšanje uvjeta za podizanje kvalitete života mladih kroz njihovo aktivno uključivanje u društvo

Dosadašnja istraživanja u svijetu i u Hrvatskoj pokazuju kako je prelazak mladih u tzv. svijet odraslih sve složeniji i dugotrajniji. Institucionalno obrazovanje traje sve dulje, suvremene tehnološke promjene traže sve kvalificiraniju i fleksibilniju radnu snagu, a gospodarska kretanja ciklički uzrokuju porast nezaposlenosti koja najviše pogađa mlade. Naznačeni procesi rezultiraju i usporenim ulaskom u tzv. svijet rada, odnosno sporijim socioekonomskim osamostaljivanjem, što mlade prisilno zadržava u ovisnom položaju.

Potencijali mladih kao najvitalnijeg, najfleksibilnijeg i potencijalno najinovativnijeg i najkreativnijeg segmenta suvremenog društva ostaju nedovoljno iskorišteni. Stoga je mladima potrebno osigurati produktivan rad i integraciju u društvo. Osnaživanjem udruga mladih i za mlade Ministarstvo potiče razvoj neformalnog obrazovanja kojim se utječe na povećanu zapošljivost mladih. Organizacije mladih i za mlade, ali i drugi dionici potiču se da dopiru do mladih s manje mogućnosti i da uklanjaju prepreke za njihovo sudjelovanje, kao i da svoje aktivnosti temelje na analizi potreba.

Mlade je potrebno doživljavati kao aktivne članove društva, te ih kontinuirano osnaživati na području ljudskih prava i demokratskog građanstva.

Oživotvorenje politika za mlade zbiva se na regionalnim i lokalnim razinama, gdje se najlakše uočava kako pozitivne promjene tako i neuspjesi. Mlade se uključuje u donošenje i provođenje odluka na lokalnoj i regionalnoj razini kroz djelovanje putem savjeta mladih i uključivanje u izradu lokalnih, odnosno regionalnih programa za mlade te oni na taj način mogu biti upoznati s političkim djelovanjem kao jednim od načina rješavanje značajnih pitanja za život mladih u lokalnoj zajednici.

Mladi su danas opterećeni i negativnim demografskim trendovima, pri čemu se generacija mladih sve više smanjuje i o njoj ovisi sve veći dio starijeg stanovništva. U potrazi za zaposlenjem, mladi iz ruralnih i manjih gradova sele u veće gradove što dovodi do neravnomjernog razvoja, pretjerane centralizacije i većih nejednakosti.

Prepoznavanjem civilnog sektora kao važnog dionika u poticanju razvoja demokratskog društva i stvaranju aktivnih i odgovornih građana, Ministarstvo nastoji pružiti dodatni poticaj organizacijama civilnog društva i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za stvaranje uvjeta koji će doprinijeti zadovoljavanju potreba mladih te podizanju kvalitete njihova života, s posebnim naglaskom na mlade s manje mogućnosti i one iz ruralnih i manjih sredina.

Ministarstvo provodi aktivnosti vezane uz praćenje i nadzor upravljanja programa za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+ u dijelu mladih te novog programa Europske snage solidarnosti na nacionalnoj razini, te obavlja nadzor nad radom Agencije za mobilnost i programe Europske unije u dijelu spomenutih programa.

3. Stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske

Demografska obnova čini temelj gospodarskog, regionalnog, ruralnog i sveukupnog razvoja Hrvatske.

Cilj Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je kontinuirano štiti obitelj i obiteljske vrijednosti ulaganjem u djecu i mlade, poticati odgovorno roditeljstvo i skrb o članovima obitelji, stvarati pronatalitetno ozračje donošenjem zakona i mjera. Kao odgovor na nepovoljnu demografsku situaciju proizašlu iz slabog prirodnog prirasta i iseljavanja stanovništva, Ministarstvo će mjerama populacijske politike ugrađenim u pozitivna zakonska rješenja i provedbene akte usmjeravati razvoj vlastitog stanovništva, njegovo brojčano kretanje i prostorni razmještaj. Posredno će usmjeravati promjene u dobno – spolnim, socioekonomskim i obrazovnim strukturama stanovništva te strukturama obitelji, kućanstva, naselja i regija.

Ministarstvo će provođenjem aktivnosti i mjera populacijske politike stvarati održive uvjete za ravnomjerni razvoj stanovništva.

Provođenjem mjera i aktivnosti vezanih uz demografsku obnovu, obiteljsku i populacijsku politiku podrazumijeva sinergijsko djelovanje svih nadležnih tijela u kreiranju i provedbi navedenih politika u cilju dugoročnog poboljšanja demografskog kretanja.

3.1. Povećanje djelotvornosti i dostupnosti usluga i naknada namijenjenih obitelji te jačanje institucionalne potpore i podrške pri usklađivanju obiteljskog i poslovnog života roditelja djece

Vrlo važan segment obiteljske politike je politika tržišta rada tj. prava i mogućnosti roditelja te onih koji žele zasnovati obitelj na zapošljavanje i fleksibilnije oblike rada te fleksibilnije radno vrijeme, osobito s aspekta usklađivanja obiteljskih i poslovnih obveza te je u tom smislu nužno poduzimanje aktivnosti na području usklađivanja poslovnog i obiteljskog života te promoviranje i poticanje poslodavaca na uvođenje tzv. obitelji prijateljskih mjera (Family friendly policies).

Povezanost tržišta rada i obiteljske politike izuzetno je važan aspekt usklađivanja obiteljskih obveza i plaćenog rada, suzbijanje diskriminacije na tržištu rada spram roditelja, posebice (budućih) majki te potreba poticanja međuresorne suradnje na području radnog zakonodavstva kao temelja za stvaranje održivih uvjeta za kvalitetno usklađivanje obiteljskih i poslovnih obveza.

Jačanje međuresorne suradnje ali i suradnje s jedinicama lokalne i područne samouprave kao strateškim partnerima od posebne je važnosti u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja obzirom na značajne regionalne razlike i u dostupnosti te kvaliteti usluga namijenjenih djeci i obitelji. U cilju demografske obnove, posebno manje naseljenih i razvijenih područja, potrebno je osigurati mjere i usluge koje bi zadovoljile potrebe obitelji s djecom te na taj način stvoriti preduvjete za njihov ostanak u zajednici.

Jedan od ključnih izazova kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je organizacija rada predškolskih ustanova/dječjih vrtića koja podrazumijeva produljenje radnog vremena dječjih vrtića sukladno potrebama zaposlenih roditelja. Kako vrtiće dominantno pohađaju djeca zaposlenih roditelja, nužno je uvođenje mjera koje imaju pozitivan učinak na usklađivanje obiteljskog i poslovnog života roditelja. Unaprjeđenje usluga u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ima i širi utjecaj na zajednicu omogućavajući zapošljavanje i jačanje stručnih kompetencija odgojno-obrazovnih radnika, razvoj redovnih i posebnih programa, poboljšanje kvalitete i dostupnosti programa, poboljšanje materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama, povećanja obuhvaćenosti djece programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te ublažavanje postojećih regionalnih razlika.

Program podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima ima za cilj, između ostalih, promicati i koordinirati sustavne mjere u dječjim vrtićima kojima bi se pokazala briga za najmlađu populaciju i najreproduktivniju skupinu roditelja. S tim u vezi, jedna od mjera demografske revitalizacije Republike Hrvatske je osiguranje institucijskog zbrinjavanja sve djece predškolske dobi na području jedinica lokalne i područne samouprave.

Način ostvarenja te mjere planiran je kroz Poziv za prijavu projekata usmjerenih na poboljšanje materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima u 2018. godini kojim će se sufinancirati izrada projektne dokumentacije, izgradnja/nastavak izgradnje ili nadogradnja objekata, sanacija, rekonstrukcija, adaptacija objekata ili dijela objekata, opremanje fiksnom opremom, uređenje okoliša, uređenje vanjskih terena te energetska obnova objekata.

Sredstvima Programa pomoći će se jedinicama lokalne samouprave, osnivačima dječjih vrtića, u provedbi projekata. Ulaganje u objekte dječjih vrtića pridonijet će poboljšanju materijalnih uvjeta kao i podizanju kvalitete pedagoških standarda te ravnomjernijoj dostupnosti programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Bez međuresorne suradnje navedene mjere neće biti moguće implementirati. Stoga će Ministarstvo naročitu pažnju posvetiti komunikaciji i koordinaciji sa nadležnim resorima i institucijama te jedinicama lokalne i područne samouprave

3.2. Smanjivanje negativnog migracijskog salda

Gospodarske, demografske i socijalne posljedice odseljavanja stanovništva neke zemlje su brojne. Migracija općenito djeluje na sve agregatne i strukturne značajke stanovništva, i kao takva ima dvojni učinak. Mehaničko kretanje stanovništva ostavit će posljedice u mjestu podrijetla i u mjestu odredišta, prvenstveno mijenjajući demografske karakteristike tih područja: veličinu i prostorni razmještaj, fertilitetni potencijal, mortalitet i strukture stanovništva. Negativne posljedice snažnog iseljavanja vidljive su trenutno, bez vremenskog odmaka stoga je cilj Ministarstva provoditi odgovornu selektivnu migracijsku politiku.

Istraživanje mehaničkog kretanja stanovništva osnovni je preduvjet za stvaranje i donošenje kvalitetne migracijske politike.

Ministarstvo će poticati suradnju sa institucijama nadležnim za praćenje migracija i sufinancirati i provoditi istraživanja iseljavanja. Poseban naglasak stavljat će na potrebu stvaranja registra stanovništva kao tekuće i najpreciznije evidencije o migracijama.

U posljednjih 10 godina sve više hrvatskih građana iseljava se iz Republike Hrvatske u potrazi za poslom i boljim životnim uvjetima. Hrvatska na taj način gubi veliki dio mlađih osoba radne dobi, mladih obitelji i visoko kvalificiranih radnika koji su nužni za normalno funkcioniranje i gospodarski razvoj države. Kako su službeni podaci o tome koliko točno se osoba iseljava te iz kojih razloga to primarno čine nepotpuni, a istraživanja tog vrlo važnog pitanja malobrojna i uglavnom kvalitativna, smatra se nužnim ozbiljno istraživanje ključnih razloga za iseljavanje i ostanak građana u RH, kao i strukture osoba koje se odseljavaju, planiraju odseliti te onih koji donose odluku ostanu u Hrvatskoj.

Ministarstvo će provesti ispitivanje stavova i namjera hrvatskih građana prema preseljenju u neko manje mjesto unutar Hrvatske te prema preseljenju izvan RH, a u tijeku je ispitivanje stavova Hrvata koji žive izvan Hrvatske prema povratku, kao i uvjetima koji bi olakšali i potaknuli njihov povratak. Rezultati istraživanja biti će korišteni za preciznije planiranje i prilagođavanje mjera usmjerenih na smanjivanje negativnog migracijskog salda.

Nadalje, kako bi se stvorila stručna podloga za uspostavu Registra stanovništva te prikazalo različite modele prikupljanja i administriranja podataka o građanima i primjere dobre prakse u području demografskih politika, u rujnu 2018. godine Ministarstvo će organizirati konferenciju „Registar stanovništva i prikaz uspješnih demografskih politika i mjera,“ na kojoj će sudjelovati hrvatski i strani stručnjaci.

U svrhu provođenja kvalitetne migracijske politike posebnu pažnju potrebno je posvetiti hrvatskoj dijaspori kao demografskom, ekonomskom i biološkom potencijalu. Potrebno je istražiti modele povratka autohtonog stanovništva i primijeniti uspješne mjere i aktivnosti u području ekonomske, porezne, obrazovne i ostalih politika. U izradi Strategije povratka iseljenika koja će biti obuhvaćena u okviru Strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske sudjelovat će sve relevantne institucije koje zastupaju interese Hrvata izvan Republike Hrvatske. Ministarstvo će u svrhu suradnje s udrugama iseljenika, prikupljanja relevantnih podataka te prezentiranja rezultata istraživanja namjera o preseljenju, sudjelovati u organizaciji 3. hrvatskog iseljeničkog kongresa koji će se održati u Osijeku, od 29. lipnja do 01. srpnja 2018. godine.

3.3. Stvaranje održivih uvjeta za demografski razvoj manje razvijenih područja

Obilježja neravnomjernog razmještaja stanovništva predstavlja značajan čimbenik nepovoljnog razvoja Republike Hrvatske. U slabije naseljenim, depopulacijskim prostorima ostaje malobrojno stanovništvo narušene biološke i obrazovne strukture što postaje ograničavajući faktor daljnjeg razvitka. Potrebno je razviti i uspostaviti odgovarajući sustav mjera i aktivnosti razvoja kao temelj i podršku demografskom gospodarskom razvoju.

Ministarstvo će poticati definiranje mjera u području smanjenja siromaštva, socijalne isključenosti, iseljavanja i gospodarske zaostalosti na područjima posebne državne skrbi. Poticanjem stambenog zbrinjavanja, Ministarstvo za cilj ima povratak i i ostanak te naseljavanje novog stanovništva na slabije razvijena područja Republike Hrvatske.

Potrebno je izraditi analizu gospodarskog stanja navedenih područja te donijeti plan i program gospodarske i demografske revitalizacije slabo naseljenih područja.

U suradnji s nadležnim tijelima Ministarstvo će predlagati promjene propisa o sustavu financijskih i poreznih mjera kojima se potiče osnivanje proizvodnih i uslužnih trgovačkih društava, obiteljskih gospodarstava i drugih oblika zapošljavanja.

MINISTRICA
Nada Murganić

